

اسپی در جہا عرب

ابراہیم البداوی و اسماء مکیسی

مترجمان

رضا التیامی نیا (عضو هیات علمی دانشگاه یازد)

علی باقری دولت آبادی (عضو هیات علمی دانشگاه یاسوج)

عنوان و نام پدیدآور	دموکراسی در جهان عرب / [ویراستاران] ابراهیم البداوی و سمیر مکدسی؛ مترجمان رضا التیامی‌نیا، علی باقری‌دولت‌آبادی.
مشخصات نشر	تهران: نشر مخاطب، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۴۱۷ ص.
شابک	978-600-5750-55-3
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	عنوان اصلی: Democracy in the Arab world : explaining the deficit, 2011.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	استبداد -- کشورهای عربی
موضوع	Despotism -- Arab Countries
موضوع	دموکراسی -- کشورهای عربی -- قرن ۲۱ م.
موضوع	Democracy -- Arab countries -- 21st century
موضوع	فرهنگ سیاسی -- کشورهای عربی
موضوع	Political culture -- Arab countries
موضوع	کشورهای عربی -- سیاست و حکومت
موضوع	Arab countries -- Politics and government
شناسه افزوده	البداوی، ابراهیم، ویراستار
شناسه افزوده	Ibrahim Elbadawi
شناسه افزوده	دسی، سمیر، ۱۹۳۲ -
شناسه افزوده	دسی، سمیر، ۱۹۳۲ -
شناسه افزوده	Makdisi, Samir A.
شناسه افزوده	التیامی‌نیا، رضا، ۱۳۵۸ - مترجم
شناسه افزوده	باقری‌دولت‌آبادی، علی، ۱۳۵۸ - مترجم
رده بندی کنگره	۳۰۸.۱۸ / ۸۵۵
رده بندی دیویی	۱۷۲ / ۳۲۰
شماره کتابشناسی ملی	۴۸۹۳۳۴۹



نشر مخاطب



ابراهیم البداوی و سمیر مکدسی

مترجمان: رضا التیامی‌نیا، علی باقری‌دولت‌آبادی

صفحه آرایشی: سعیده بابایی

سال نشر: اول - ۱۳۹۶

انتشارات: نشر مخاطب

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۵۰-۵۵-۳

قیمت: ۳۳,۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: تهران، خ انقلاب خ منیری جاوید (اردیبهشت) بن بست مبین پلاک ۲ واحد ۲، تلفن: ۰۲۱ ۶۶۹۵۸۲۲۵ - ۰۹۱۲۳۰۸۷۲۳۲

نشانی تلگرام: @mokhtabbook پایگاه اطلاع‌رسانی: www.mokhtabbook.com پست الکترونیکی: www.mokhtab200@gmail.com

مراکز پخش:

تهران، خیابان ۱۲ فروردین، بین روانمهر و نظری، بن بست حقیقت پلاک ۴، واحد ۴، کتاب آوا- تلفن: ۰۲۱ ۶۶۹۷۴۶۴۵

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خ اردیبهشت (منیری جاوید)، خ لبافی‌نژاد، ک درخشان، مرکز توزیع کتاب توحید دانش - تلفن: ۰۲۱ ۶۶۴۹۰۲۰۹

مراکز فروش:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بازارچه کتاب، پلاک ۱۲، انتشارات چاپخش - تلفن: ۰۲۱ ۶۶۴۰۴۱۱۰

تهران، میدان انقلاب، نبش خیابان منیریه (جاوید) تالار بزرگ کتاب، پلاک ۳۳ کتابفروشی آرمان علم - تلفن: ۰۲۱ ۶۶۴۰۶۲۸۷

فهرست مطالب

۱۱	پیش‌درآمد
۱۳	فصل نخست: مقدمه
بخش اول: دموکراسی و توسعه دیدگاه‌های مفهومی و فراکشوری	
۲۷	فصل دوم: فرهنگ سیاسی و بحران دموکراسی در جهان عرب
۲۹	۱-۲ دموکراسی، لیبرالیسم، اشغال
۳۳	۲-۲ مبانی گفتگو، فرهنگ
۳۵	۳-۲ فرهنگ سیاسی عرب و بورژوازی ازدست رفته
۳۹	۴-۲ دیدگاه روشنفکران عرب
۴۴	۵-۲ بعد مذهبی
۵۰	۶-۲ در جستجوی دموکراسی عربی
۵۵	۷-۲ استثناگرایی و بورژوازی گمشده
۶۲	۸-۲ نتیجه‌گیری
۶۹	فصل سوم: تبیین نقصان دموکراسی در جهان عرب: تنش نفت و منازعات
۶۹	۱-۳ مقدمه
۷۰	۲-۳ دموکراسی‌سازی در جهان عرب
۷۴	۳-۳ ارزیابی نارسایی و نقص دموکراسی در جهان عرب
۷۵	۱-۳-۳ شاخص خانه آزادی
۷۶	۲-۳-۳ طبقه‌بندی دموکراسی و توسعه
۷۹	۳-۳-۳ شاخص سیاسی متغیرهای بین‌المللی
۸۱	۴-۳ مدل گذاری فرایند دموکراسی‌سازی
۸۳	۱-۴-۳ متغیرهای مدرنیزاسیون
۸۵	۲-۴-۳ متغیرهای ساختگی و خاص منطقه جهان عرب
۸۵	۳-۴-۳ متغیرهای تاریخی
۸۶	۴-۴-۳ مذهب

۸۶	۳-۴-۵ متغیرهای اجتماعی.....
۸۶	۳-۴-۶ تأثیرات عوامل مخصوص جهان عرب.....
۸۸	۳-۴-۷ آمارهای توصیفی.....
۹۰	۳-۵ نتایج.....
۹۹	۳-۶ قدرت بخشی به جنگ عربی جایگزین و خاص گرایی نفت.....
۱۰۰	۳-۷ دخالت های بین المللی و جنگ سرد.....
۱۰۲	۳-۸ بررسی معیارات اعتبار یا پایایی معیارهای سنجش دیگر دموکراسی.....
۱۰۴	۳-۹ دموکراسی، رشد اقتصادی.....
۱۱۵	۳-۱۰ نتیجه گیری.....
۱۲۱	بخش دوم: مطالعات موردی نفت، منازعات و فراتر از این دو.....
	فصل چهارم: اردن: پیش از اسبداد جنگ اعراب-اسرائیل و دخالت قدرتهای خارجی
۱۲۳	
۱۲۳	۴-۱ مقدمه.....
۱۲۵	۴-۲ تحلیل و نقد روندهای سیاسی در اردن.....
۱۲۹	۴-۱-۲ تحولات و دگرگونیهای سیاسی.....
۱۳۲	۴-۲-۱ تحولات و دگرگونی های اقتصادی، ۱۹۵۲-۱۹۵۶.....
۱۳۴	۴-۲-۲ تحولات و دگرگونیهای سیاسی.....
۱۳۷	۴-۲-۳ تحولات و دگرگونی های اقتصادی.....
۱۳۹	۴-۳ احیای دوباره حکومت اردن بعد از جنگ و تشکیل یک اقتصاد نفتی، ۱۹۶۸-۱۹۸۳.....
۱۴۲	۴-۳-۲ تحولات و دگرگونی های اقتصادی.....
۱۴۷	۴-۴-۱ تحولات و دگرگونی های سیاسی.....
۱۵۸	۴-۶ نتیجه گیری.....
۱۶۳	فصل پنجم: لبنان: دموکراسی محدود و تأثیر ملی آن.....
۱۶۳	۵-۱ مقدمه.....
۱۶۷	۵-۲ روندهای توسعه.....
۱۷۳	۵-۳ عوامل تعیین کننده ی امر سیاست و حکمرانی در لبنان: رویکرد تجربی.....
۱۸۳	۵-۴ دموکراسی اشتراکی لبنان: محاسن، نقاط ضعف و اصلاحات نهادی.....
۱۹۲	۵-۵ سخن آخر.....

فصل ششم: منطقه خلیج فارس فراتر از نفت و جنگها نقش تاریخ و ژئوپلیتیک در تبیین

و توضیح استبداد و خودکامگی..... ۱۹۵

۱-۶ مقدمه..... ۱۹۵

۲-۶ ارزیابی تجربی درخصوص کشورهای حوزه خلیج فارس..... ۲۰۰

۱-۵-۶ ائتلاف سیاسی مذهبی تعیین کننده ی امر سیاسی در عربستان سعودی..... ۲۱۹

۲-۵-۶ حمایت مالی تجار و بازرگانان در ازای مشارکت سیاسی در نظام سیاسی کویت..... ۲۲۰

۶-۶ از دولتهای ترانزیتی تا دولتهای ژئوپلیتیکی: چگونگی تاثیرگذاری نفت بر رژیم های کشورهای

حوزه خلیج فارس..... ۲۲۴

۷-۶ نتیجه گیری..... ۲۳۱

فصل هفتم: الجزایر: دموکراسی و توسعه در پرتو دادو ستد دولت مستبد..... ۲۳۵

۱-۷ مقدمه..... ۲۳۵

۲-۷ دموکراسی، استبداد و توسعه..... ۲۳۸

۳-۷ ریشه ها و عملکردهای تمام خواهی دولت الجزایر..... ۲۴۳

۴-۷ عملکرد دموکراتیک، اقتصادی و اجتماعی..... ۲۴۹

۵-۷ تبیین تجربه دموکراسی سازی الجزایر..... ۲۵۷

۶-۷ نتیجه گیری..... ۲۶۸

فصل هشتم: عراق: فهم حکومت مطلقه نفت و تأثیرات آن بر یک بستر تاریخی، اجتماعی -

سیاسی..... ۲۷۵

۱-۸ مقدمه..... ۲۷۵

۲-۸ دموکراسی و رشد اقتصادی در عراق..... ۲۷۸

۳-۸ روند موجود در رشد اقتصادی و توزیع درآمد..... ۲۷۹

۴-۸ گرایش به توسعه انسانی..... ۲۸۳

۵-۸ دموکراسی سازی، حقوق بشر و تعارض..... ۲۸۵

۶-۸ شاخص هومانانا..... ۲۸۷

۷-۸ تاثیرات نفت..... ۲۹۴

۸-۸ تاثیرات جنگ و تعارض..... ۲۹۶

۹-۸ اصلاح نظریه دولت رانتیر و فرضیه های جنگ منطقه ای..... ۲۹۷

پاورقی ها..... ۳۰۶

فصل نهم: مصر: توسعه، حرکت به سوی لیبرالیسم و ماندگاری حکومت استبدادی ۳۱۳	۳۱۳
۱-۹ مقدمه ۳۱۳	۳۱۳
۲-۹ خط سیر تغییرات سیاسی در مصر ۳۱۵	۳۱۵
۳-۹ آزمون مدل بسط یافته مدرنیته سازی ۳۲۰	۳۲۰
۴-۹ توضیحات مکمل برای عقب ماندگی دموکراسی مصر ۳۲۴	۳۲۴
۵-۹ نتیجه گیری ۳۳۴	۳۳۴
ضمیمه ۳۳۷	۳۳۷
پاورقی ها ۳۴۲	۳۴۲
فصل دهم: سودان: اثرات استعماری، قطبی شدن اجتماعی و کمبود دموکراسی ۳۴۷	۳۴۷
۱-۱۰ پیشینه ۳۴۷	۳۴۷
۲-۱۰ پیش بینی های مدل یک فرضیه متمم ۳۵۱	۳۵۱
۳-۱۰ ریشه های استعماری کمبود دموکراسی ۳۶۱	۳۶۱
۴-۱۰ پافشاری احزاب سیاسی ۳۶۹	۳۶۹
۵-۱۰ نبود برنامه های توسعه ۳۷۳	۳۷۳
۶-۱۰ نتیجه گیری ۳۷۸	۳۷۸
پاورقی ها ۳۷۹	۳۷۹
بخش سوم: جمع بندی ۳۸۷	۳۸۷
فصل یازدهم: نقصان دموکراسی در جهان عرب: یک استنتاج تفسیری ۳۸۹	۳۸۹
۱-۱۱ استمرار نقصان دموکراسی در جهان عرب ۳۸۹	۳۸۹
نمایه ۴۰۷	۴۰۷

پیش درآمد

به رغم توسعه قابل توجه اقتصادی و اجتماعی در جهان عرب، نقصان در دموکراسی و حقوق سیاسی همچنان در این منطقه تداوم و غلبه یافته است. کتاب حاضر دلایل عمده ای را که در تداوم و ماندگاری نقصان دموکراسی در طی دهه ها در جهان عرب تأثیر تعیین کننده داشته مورد بررسی و مذاقه قرار می دهد و بر چشم انداز آینده تعمیق فرایند دموکراتیزاسیون (مردم سالاری) در جهان عرب متمرکز می شود.

نویسنده در این کتاب در محققان دارای تخصصهای مختلف تحلیل های بین کشوری و فراکشوری را درخصوص توسعه اقتصاد، نهادهای سیاسی و عوامل اجتماعی و نیز تأثیر رفاه نفتی و جنگهای منطقه ای در کتاب حاضر ارائه دادند و سعی را برای دموکراسی در جهان عرب عرضه کردند. مطالعات موردی که در این کتاب صورت گرفته است کشورهای الجزایر، مصر، عراق، اردن، لبنان، سوریه، سودان و کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس را دربر می گیرد. این مطالعات موردی براساس تحلیل موردی خاص هر کشور و فرا کشوری صورت گرفته است زیرا تأثیرها و منازعات منطقه ای به عنوان علل اصلی نقصان دموکراسی در جهان عرب فراتر می روند. بخشهای مختلف کتاب نشان می دهند که چگونه تاریخ سیاسی اجتماعی خاص کشور مربوطه، ترس از گروه های اقل (اعم اسلام گرای میانه رو و افراطی) ساخت و پاخت و تبانی با قدرتهای خارجی و مداخلات خارجی و گزینش نخبگان توسط حکومت های مسنبد عربی و همکاری این نخبگان با آنها در تداوم نقصان دموکراسی و مداخلات پیش روی دموکراتیزاسیون در جهان عرب سهیم هستند.

ابراهیم البدوی، اقتصاددان برجسته سابق در گروه پژوهشی توسعه بانک جهانی است. وی اخیراً مدیر گروه پیش بینی و پژوهش اقتصاد کلان شورای اقتصادی دبلیو بوده است و آثار متعددی در خصوص سیاست توسعه و اقتصاد کلان و اقتصاد جنگ های داخلی انجام داده است. تخصص منطقه ای او در زمینه مسائل آفریقا و خاورمیانه می باشد؛ مناطقی که وی در آنها به طور دسترنده با انجمنها و بنیادهای سیاسی و پژوهشی دانشگاهی به صورت شبکه ای مرتبط است. وی همچنین پژوهشگر ارشد مرکز توسعه جهانی و کمک سردبیر مجله توسعه خاورمیانه می باشد.

سمیر مکدیسسی، استاد بازنشسته اقتصاد، بنیادگذار موسسه اقتصاد مالی و نیز محق ارشد و برجسته موسسه^۱ سیاست عمومی و امور بین الملل دانشگاه بیروت است. وی به عنوان معاون رئیس دانشگاه

بیروت، رئیس هیات امناء در مجمع پژوهش اقتصادی کشورهای عربی، ایران و ترکیه، عضو هیات علمی شبکه توسعه جهانی و نیز به عنوان وزیر اقتصاد و تجارت جمهوری لبنان خدمت کرده و سابقه فعالیت دارد. وی آثار متعددی در خصوص مسائل اقتصاد کلان، توسعه و مالی در جهان عرب منتشر کرده است.

کتاب دموکراسی در جهان عرب سهم مطلوبی در تولید محتوا یا متونی دارد که به بررسی نقصان دموکراسی در جهان عرب می پردازد. برخلاف مطالعات دیگری که با دموکراتیزاسیون سروکار دارند، کتاب حاضر در نقطه شروع، بر روی عوامل مهم ایجاد کننده نقصان و کمبود دموکراسی در کشورهای مختلف عرب، تاکید می کند و مجموعه ای از تبیینهای تحلیلی را در این خصوص ارائه می دهد. با پرهیز از دوگانگی های ساده انگارانه و دگمهای فرهنگی، کتاب دموکراسی در جهان عرب بر نقش حیاتی منازعات منطقه ای و نه به عنوان علل مهم نقصان و کمبود دموکراسی تاکید می کند اما همچنین تصریح می کند که تاثیر رهبری سیاسی، مداخلات خارجی و گزینش نخبگان و همکاری آنها با حکام مستبد عربی در تاخیر و ممانعت از تحقق فرایند دموکراتیزاسیون در جهان عرب به رغم توسعه اقتصادی و اجتماعی قابل توجه در این منطقه نقش حیاتی دارند. البته قوت دیگر پژوهش حاضر این است که شکاف بین تئوری و تاریخ را پر می کند و لیست تحسین رانگی از پژوهشگران و محققان را در این اثر گرده هم آورده است تا در نگارش کتاب ایفای نقش کنند.

فواز ای. جورج

دانشکده اقتصاد لندن